

บทที่ 5

รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

จากผลของการวิเคราะห์พบว่าศาลทหารในปัจจุบันไม่มีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ซึ่งขัดแย้งกับการแบ่งแยกอำนาจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับรวมถึงฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดการแบ่งแยกอำนาจการปกครองเป็น 3 อำนาจ คือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ โดยที่แต่ละอำนาจมีความเป็นอิสระต่อกัน หากกล่าวเฉพาะอำนาจตุลาการ มีองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวงตามแต่รูปแบบของศาลที่กำหนดไว้ โดยบทบัญญัติของกฎหมาย คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม และศาลทหาร ซึ่งต่างก็มีการบริหารภายในองค์กรศาลที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารยกเว้นศาลทหารที่มีรูปแบบการบริหารที่ยังคงมีฝ่ายบริหารที่ใช้อำนาจบริหารเข้ามาแทรกแซงอยู่ด้วย โดยบทที่ 4 ได้วิเคราะห์รูปแบบศาลทหารตามหลักความเป็นอิสระขององค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการใน 3 เรื่อง คือ เรื่องขององค์กร เรื่องของนโยบายกับการบริหาร และเรื่องของตุลาการ ซึ่งพบว่าศาลทหารในปัจจุบันนั้นมีปัญหาการถูกแทรกแซงจากอำนาจบริหารมาจาก 2 เรื่อง คือ เรื่องของตุลาการ และเรื่องของนโยบายกับการบริหาร ซึ่งทั้งหมดนั้นมีปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระของศาลทหารจากอำนาจบริหาร จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านองค์กรสังกัดของฝ่ายตุลาการและฝ่ายตุลาการ ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ด้านอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการ ด้านองค์คณะตุลาการ และด้านอำนาจการออกข้อบังคับกับระเบียบของศาลทหาร ดังที่ได้วิเคราะห์ในบทที่ 4 มาแล้ว แต่โดยเหตุที่วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ การจัดทำรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร ดังนั้น รูปแบบที่นำมาจัดทำเป็นโครงสร้างศาลทหารใหม่จึงเป็นปัจจัย 5 ด้าน ที่แสดงถึงความเป็นอิสระของศาลทหารจากฝ่ายบริหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยโครงสร้างศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

โครงสร้างศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหาร มีปัจจัยบ่งชี้ 5 ด้าน คือ

1.1 องค์กรสังกัดของศาลทหาร

องค์กรสังกัดของศาลทหารมีความสำคัญเนื่องจากศาลทหารที่เป็นองค์กรใช้อำนาจตุลาการแต่เมื่อมาอยู่ในสังกัดของกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารที่ใช้อำนาจบริหาร จึงส่งผลให้การใช้อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีของตุลาการศาลทหารบางครั้งต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของฝ่ายบริหารจึงเป็นข้อจำกัดในการใช้ความยุติธรรมตามข้อกฎหมายได้อย่างแท้จริง ดังนั้น หากจะให้มีการพัฒนาองค์กรศาลทหารให้มีความเป็นอิสระในการใช้อำนาจตุลาการอย่างแท้จริงตามหลักการแบ่งแยกอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้นั้นการวิจัยจึงได้จัดทำโครงสร้างองค์กรศาลทหารใหม่จากผลของการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ซึ่งได้คำตอบในปัจจัยด้านองค์กรสังกัด คือ

1) ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นองค์กรที่แยกออกเป็นอิสระจากกระทรวงกลาโหมและไม่สังกัดองค์กรอื่นใด โดยมีตุลาการพระธรรมนูญเป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร

2) ฝ่ายธุรการศาลทหาร ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ทุกศาล

1.2 องค์กรประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) มีความสำคัญต่อการพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อคุณสมบัติของผู้ที่สมควรจะได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลทหาร กับพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อความเหมาะสมของตุลาการศาลทหารที่สมควรจะถูกถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น คณะกรรมการตุลาการทหาร จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ได้มาซึ่งตุลาการที่เหมาะสมต่อการใช้อำนาจหน้าที่ด้านตุลาการได้อย่างแท้จริง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการตุลาการทหาร มี 14 คน ประกอบด้วย ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน กับ ฝ่ายบริหาร 9 คน ทำให้เกิดการขึ้นของฝ่ายบริหารในการให้ความเห็นชอบดังกล่าวได้ ดังนั้น การวิจัยจึงได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างคณะกรรมการตุลาการทหารใหม่ โดยให้ประกอบด้วย ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ จำนวน 10 คน กับฝ่ายบริหารจำนวน 7 คน รวม 17 คน โดยเพิ่มกรรมการจากฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน เป็น 10 คน เพื่อให้มีสัดส่วนที่มากกว่าฝ่ายบริหารเนื่องจากเป็นฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการใช้อำนาจตุลาการ ส่วนกรรมการที่มาจากฝ่ายบริหารนั้น เดิมมีจำนวน 9 คนได้ลดลงมาเป็น 7 คน เนื่องจากเพื่อไม่ให้สัดส่วนของฝ่ายบริหารมากกว่าฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ และการที่เพิ่มจำนวน

คณะกรรมการจาก 14 คนมาเป็น 17 คน เนื่องจากการเพิ่มสัดส่วนกรรมการฝ่ายตุลาการพระธรรมนุญให้มากขึ้นและลดสัดส่วนของกรรมการที่มาจากฝ่ายบริหารให้น้อยลง

คณะกรรมการตุลาการศาลทหารมีประธาน คือ ตุลาการพระธรรมนุญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของศาลทหาร

1.3 อำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร มีความสำคัญต่อการได้มาหรือการหลุดพ้นจากการเป็นตุลาการศาลทหารจึงมีความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนซึ่งในปัจจุบันถ้าเป็นศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) จะแต่งตั้งและถอดถอนโดยฝ่ายบริหาร ซึ่งรูปแบบใหม่จากการวิจัย จะแต่งตั้งและถอดถอนโดยตุลาการพระธรรมนุญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของศาลทหาร ส่วนตุลาการศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุดในปัจจุบันพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและถอดถอนซึ่งการวิจัยยังคงไว้ดังเดิม เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ปราศจากการแทรกแซงของอำนาจบริหาร

การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญซึ่งการวิจัยได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการเพื่อให้เกิดความเป็นอิสระต่อการใช้อำนาจตุลาการจากการถูกแทรกแซงโดยอำนาจบริหาร โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารเป็นอิสระจากอำนาจบริหารด้วยการให้ตุลาการพระธรรมนุญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

1.4 องค์คณะตุลาการศาลทหาร

การใช้อำนาจตุลาการของศาลทหารนั้นองค์คณะตุลาการมีความสำคัญมากต่อการพิจารณาพิพากษาคดีและโดยเหตุที่ศาลทหารกำหนดให้ตุลาการที่ทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดคดีนั้นมีลักษณะของการเป็นองค์คณะ ซึ่งในศาลทหารชั้นต้นปัจจุบันผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดคดี คือ ตุลาการพระธรรมนุญ 1 คน และตุลาการร่วม 2 คน เป็นองค์คณะ รวม 3 คน จึงเห็นได้ชัดว่าตุลาการร่วมที่เป็นตุลาการมาจากฝ่ายบริหารมีสัดส่วนมากกว่าตุลาการพระธรรมนุญที่เป็นตุลาการที่มีองค์ความรู้ด้านกฎหมายโดยตรง จึงส่งผลให้เกิดข้อสงสัยถึงความชอบด้วยกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการตัดสินชี้ขาดคดี ดังนั้น การวิจัยจึงได้ให้คำตอบนำไปสู่การพัฒนาองค์คณะตุลาการศาลทหารในประเด็นนี้เป็นตุลาการพระธรรมนุญ 3 คน ที่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย กับตุลาการร่วมที่มาจากฝ่ายบริหารที่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงโดยไม่ร่วมพิจารณาข้อกฎหมาย จึงได้แยกองค์คณะตุลาการศาลทหารออกเป็น 2 ชุด ดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากองค์คณะปัจจุบันที่ทั้ง

ตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วม ทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาททั้งที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายร่วมกัน

สำหรับองค์คณะตุลาการในศาลทหารกลางนั้น ปัจจุบันมีองค์คณะตุลาการ 5 คน เป็นตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน และตุลาการร่วม 3 คน โดยมีขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ในการ คัดสินชี้ขาดข้อพิพาททั้งที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเหมือนศาลทหารชั้นต้น การวิจัยได้ ปรับปรุงแก้ไขให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญ จำนวน 5 คน เพราะแม้ว่าการอุทธรณ์ของคดีนั้น จะมีส่วนของการอุทธรณ์ข้อเท็จจริงอยู่ด้วยแต่สาระสำคัญของข้อเท็จจริงแห่งคดีได้ผ่านการ พิจารณาโดยตุลาการร่วมในศาลทหารชั้นต้นมาแล้ว นอกจากนี้ ตุลาการพระธรรมนูญก่อนที่จะ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตุลาการศาลทหารจะผ่านการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทหารพระธรรมนูญที่ ปฏิบัติหน้าที่ในทางกฎหมายและข้อเท็จจริงในทางทหารมาก่อน จึงมีองค์ความรู้และประสบการณ์ ด้านวินัยทหาร การทหาร และความมั่นคงอยู่ด้วย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการร่วมพิจารณา ปัญหาข้อเท็จจริงในชั้นนี้

ส่วนศาลทหารสูงสุดนั้น ปัจจุบันมีองค์คณะตุลาการ 5 คนมาจากตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน มาจากตุลาการร่วม 2 คน เนื่องจากเป็นการคัดสรรชั้นสุดท้ายของคดีจึงต้องการที่จะให้มี ฝ่ายกฎหมายมากกว่า ซึ่งการวิจัยมีความเห็นแตกต่างออกไป จึงได้กำหนดให้มีองค์คณะตุลาการ ในศาลทหารชั้นนี้โดยทั้งหมดประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน ไม่มีตุลาการร่วมเป็น องค์คณะอยู่ด้วย ทั้งนี้โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับองค์คณะตุลาการในศาลทหารกลาง

1.5 อำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

ในการใช้อำนาจตุลาการของตุลาการศาลทหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายสนับสนุน ตุลาการศาลทหารของฝ่ายธุรการนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร เนื่องจากขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของตุลาการศาลทหารและฝ่ายธุรการ มีการกำหนดไว้ใน กฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งไม่ได้บัญญัติในรายละเอียดเพื่อการปฏิบัติไว้ จึงจำเป็นที่จะต้อง มีกฎหมายลำดับรองที่จะกำหนดรายละเอียด ดังนั้น จึงเป็นความสำคัญที่จะต้องกำหนดผู้มีอำนาจออก ข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร ซึ่งในปัจจุบันเป็นอำนาจของกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นฝ่ายบริหารที่ เป็นฝ่ายกำหนดนโยบายของกระทรวง ดังนั้น หากยังคงให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการออกข้อบังคับ และระเบียบ เพื่อให้ศาลทหารนำไปใช้ในการปฏิบัติภายใต้กรอบแห่งอำนาจตุลาการแล้วย่อมส่งผล กระทบโดยตรง เนื่องจากข้อบังคับและระเบียบที่ออกมานั้นอาจสอดคล้องกับนโยบายของฝ่ายบริหาร แต่อาจจะไม่สอดคล้องกับการใช้อำนาจตุลาการได้ ด้วยเหตุนี้การวิจัยจึงได้ปรับรูปแบบใหม่ โดยการ ให้อำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารเป็นอำนาจของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อใช้กับฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการของศาลทหาร

จากข้อค้นพบของการวิจัยที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างศาลทหารใหม่โดยยึดปัจจัยบ่งชี้ถึงความเป็นอิสระของศาลทหารจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารใน 5 ด้าน ดังกล่าวนั้น เพื่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้นและน่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง หากจะมีการพัฒนาศาลทหารให้เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการอย่างถูกต้องแท้จริงดังเช่น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม การวิจัยจึงได้กำหนดวิธีวิทยาการวิจัยอีกวิธีหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co-design) เพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับการใช้อำนาจตุลาการของศาลทหารได้ร่วมกันออกแบบรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร เพื่อนำผลจากการวิจัยนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบของศาลทหารที่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นอิสระจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหาร โดยใช้การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ

2. การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co-design)

เป้าหมายของการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ ก็เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารได้ร่วมกันออกแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นอิสระของศาลทหารจากอำนาจบริหาร โดยการนำเอาปัจจัยที่ส่งผลให้ศาลทหารมีรูปแบบที่เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารตามร่างรูปแบบที่ค้นพบจากผลของการวิจัยดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 1 มาเป็นประเด็นนำไปสู่การมีส่วนร่วมออกแบบตามวิธีวิทยาการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ประชากรร่วมออกแบบ

ประชากรร่วมออกแบบ คือ กลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ศาลทหาร รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน แยกออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหาร จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร จำนวน 4 คน

ประชากรทั้ง 4 กลุ่มนี้ แยกออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดแรก ประชากรกลุ่มเฉพาะ หมายถึง ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานะต่าง ๆ ที่มีความชำนาญเฉพาะในแต่ละด้าน มีประสบการณ์โดยตรงกับการใช้อำนาจตุลาการของศาลทหาร และกระทรวงกลาโหม มีทั้งหมด 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน คือ

กลุ่มเฉพาะ 1 ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร

กลุ่มเฉพาะ 2 ผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

กลุ่มเฉพาะ 3 ทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหาร

กลุ่มเฉพาะ 4 ผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร

ชุดที่สอง คือ ประชากรกลุ่มผสม หมายถึง ประชากรที่มาจากกลุ่มเฉพาะแยกมากลุ่มละ 1 คน เพื่อมารวมกันเป็นกลุ่มผสม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มผสมจึงประกอบด้วย ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร ผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ทนายความ ผู้เคยว่าความในศาลทหาร และผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร

การจัดให้มีประชากรกลุ่มเฉพาะทำให้การอภิปรายร่วมกันภายในแต่ละกลุ่มเฉพาะที่ต่างก็มีประสบการณ์คล้ายกันมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการให้มีรูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

ส่วนการจัดให้มีประชากรกลุ่มผสมร่วมกันอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะทำให้ได้รูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารที่มาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของประชากรแต่ละคนในกลุ่มซึ่งเมื่อได้ข้อสรุปออกมาจะทำให้ได้รูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารที่เกิดจากการยอมรับของประชากรกลุ่มผสม

2.2 การดำเนินการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ

1) การกำหนดประเด็นหรือหัวข้อสำหรับการจัดทำรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

จากคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 และนำเสนอในบทที่ 5 ข้อ 1 เป็นประเด็นสำหรับการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ ซึ่งกำหนดปัจจัยความเป็นอิสระไว้ 5 ด้านที่นำไปให้ประชากรกลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสม ร่วมกันจัดทำรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร คือ

- องค์กรสังกัดของศาลทหาร
- องค์กรประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)
- อำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร
- องค์กรคณะตุลาการศาลทหาร
- อำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

2) ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการ ใช้เวลา 2 ช่วง ๆ ละประมาณ 2 ชั่วโมง คือ

ช่วงเช้า เป็นการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม

ช่วงบ่าย เป็นการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดการดำเนินการตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3

2.3 รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารจากผลของการมีส่วนร่วมออกแบบ

จากที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในบทที่ 4 ว่า ศาลทหาร มี 3 ระดับ คือ ศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ กับศาลทหารชั้นฎีกา และศาลทหาร มีการจัดแบ่งองค์กรภายในตามอำนาจหน้าที่เป็น 2 ส่วน คือ องค์กรฝ่ายตุลาการและองค์กรฝ่ายธุรการ โดยทั้งหมดเป็นองค์กรสังกัดของกระทรวงกลาโหม ซึ่งกลุ่มประชากรเฉพาะและกลุ่มประชากรผสมดังกล่าวได้มีความคิดเห็นต่อรูปแบบศาลทหารตามปัจจัยความเป็นอิสระ 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของกลุ่มเฉพาะ

(1) ด้านองค์กรสังกัดของศาลทหาร

ประเด็นด้านองค์กรสังกัดของศาลทหารผลจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม ได้คำตอบ ดังนี้

(1.1) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลทหารควรอยู่ในสังกัดของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลทหารจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับภารกิจทางทหารและความมั่นคงเสมอ แต่ศาลทหารไม่ควรแยกสังกัดออกเป็น 2 กลุ่มเหมือนปัจจุบัน คือ กลุ่มศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุดที่เป็นองค์กรสังกัดของสำนักปลัดกระทรวงกลาโหม กับกลุ่มศาลจังหวัดทหาร และศาลมณฑลทหารที่เป็นองค์กรสังกัดของกองทัพไทย เพราะจะทำให้ขาดเอกภาพและส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการทำงาน ดังนั้น รูปแบบองค์กรสังกัดศาลทหารทั้ง 2 กลุ่มจึงสมควรเป็นองค์กรสังกัดขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม

สำหรับฝ่ายธุรการให้อยู่ในสังกัดศาลทหารที่ฝ่ายธุรการนั้นปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ ถ้าฝ่ายธุรการ ปฏิบัติหน้าที่ในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ก็ให้อยู่ในสังกัดของศาลนั้น ๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของฝ่ายตุลาการศาลทหารที่สังกัดซึ่งจะทำให้ฝ่ายตุลาการมีอำนาจกำหนดคน โยบายและสั่งการโดยตรงต่อฝ่ายธุรการของศาลทหารนั้น ๆ ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของฝ่ายธุรการในการทำหน้าที่สนับสนุนฝ่ายตุลาการในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม

(1.2) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุน ให้ศาลทหารแยกออกเป็นอิสระเช่นเดียวกับศาลยุติธรรมที่แยกออกจากกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเช่นเดียวกับกระทรวงกลาโหม

เพราะการที่ศาลทหารอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหมนั้นจะทำให้ขาดความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ เนื่องจากศาลทหารจะต้องอยู่ภายใต้นโยบายของกระทรวงกลาโหมที่เป็นองค์กรต้นสังกัดของศาลทหาร

สำหรับฝ่ายตุกรการนั้นประชากรเฉพาะกลุ่มนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ศาลทหารมีความจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนในงานด้านอื่น ๆ เป็นงานด้านตุกรการที่ไม่ใช่ การพิจารณาและพิพากษาคดี ซึ่งในศาลยุติธรรมทุกศาลจะมีสำนักงานศาลยุติธรรมทำหน้าที่ ดังกล่าว ดังนั้น ศาลทหารทุกศาลจึงจำเป็นต้องมีฝ่ายตุกรการอยู่ในสังกัดโดยตรงเพื่อให้ทำหน้าที่ด้าน ตุกรการต่าง ๆ ในการสนับสนุนการพิจารณาและพิพากษาคดีของฝ่ายตุลาการศาลทหารด้วย เช่นเดียวกัน

(1.3) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยว่าความในศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกันกับกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร และร่างรูปแบบขององค์กรสังกัดที่ผู้วิจัย เสนอทั้งในส่วนของฝ่ายตุลาการและฝ่ายตุกรการศาลทหารในทางสนับสนุนให้ศาลทหารเป็นอิสระ เช่นเดียวกับศาลยุติธรรมในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่ต้องการให้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เป็นอิสระเพื่อการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

สำหรับ ฝ่ายตุกรการนั้นกลุ่มทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหารมีความเห็น สอดคล้องกับกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหารกับ กลุ่มผู้เคยสอบสวน คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารว่า ศาลทหารทุกศาลดังกล่าวควรเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงต่อ ศาลทหารเพื่อให้การทำงานสอดคล้องกันและเป็นไปตามสายการบังคับบัญชา

(1.4) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร มีความ เห็นสอดคล้องกันกับ กลุ่มทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหาร และกลุ่มผู้เคยสอบสวน คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารดังกล่าวในทางสนับสนุนให้ศาลทหารแยกออกเป็นอิสระจาก กระทรวง กลาโหม

สำหรับ ฝ่ายตุกรการก็มีความคิดเห็นในทางสนับสนุนให้อยู่ในสังกัดของ ศาลทหารทุกศาล เช่นเดียวกับกลุ่มเฉพาะอื่น ๆ ข้างต้น

คำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะต่อปัจจัยด้านองค์กรสังกัดของศาลจังหวัด ทหารศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ที่ประกอบด้วยฝ่าย ตุลาการ และฝ่ายตุกรการข้างต้นนั้นเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มจะเห็นถึง ความเหมือนและความแตกต่างของคำตอบ ซึ่งมี 2 คำตอบ คือ (ดูตารางที่ 5.1)

คำตอบแรก เป็นคำตอบที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาศาลทหารให้มีรูปแบบ องค์กรที่เป็นอิสระอย่างแท้จริงเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ ที่สอดคล้องกันจำนวนมากที่สุด คือ 3 กลุ่ม

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 1 กลุ่ม ที่สนับสนุนให้ศาลทหารยังคงเป็นองค์กรสังกัดของฝ่ายบริหาร โดยเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของกระทรวงกลาโหม

สำหรับคำตอบในประเด็นองค์กรสังกัดของฝ่ายธุรการนั้นกลุ่มประชากรเฉพาะทุกกลุ่มมีคำตอบสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด มีฝ่ายธุรการเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของทุกศาล

(2) ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

(2.1) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร มีความคิดเห็นในทางสนับสนุนให้ คณะกรรมการตุลาการทหารควรมีจำนวนทั้งหมด 15 คน โดยเป็นสัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารที่เป็นประธานคณะกรรมการตุลาการทหาร 1 คน และตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นกรรมการอีก 9 คน กับสัดส่วนเสียงข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหารเป็นกรรมการ 5 คน ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการตุลาการทหารมีความเป็นอิสระและมติดของคณะกรรมการตุลาการทหารนั้นเป็นอำนาจตุลาการโดยแท้

(2.2) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ที่ทำหน้าที่ในขั้นตอนแรกของการได้มาและขั้นตอนแรกของการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลทหาร ซึ่งมีความสำคัญต่อความเป็นอิสระและคุณภาพของตุลาการศาลทหาร ดังนั้น คณะกรรมการตุลาการทหารจึงจำเป็นต้องมีความเป็นอิสระโดยให้ฝ่ายตุลาการมีอำนาจเป็นเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมด กลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร จึงเสนอรูปแบบใหม่โดยให้ตุลาการพระธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นประธานคณะกรรมการตุลาการทหาร และมีตุลาการพระธรรมนูญเป็นกรรมการอีก 7 คน กับมีฝ่ายบริหารเป็นกรรมการ 5 คน

(2.3) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยว่าความในศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนร่างรูปแบบของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ที่ผู้วิจัยเสนอให้คณะกรรมการตุลาการทหารมีความเป็นอิสระ ด้วยการให้ให้ตุลาการพระธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นประธาน กตท. 1 คน มีตุลาการพระธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของศาลทหารกลาง เป็นรองประธาน กตท. 1 คน และมีตุลาการพระธรรมนูญเป็นกรรมการอีก 8 คน กับมีฝ่ายบริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ 7 คน เนื่องจาก จะทำให้อำนาจตุลาการมีความเป็นอิสระเพราะเป็นสัดส่วนเสียงข้างมากและจะทำให้คณะกรรมการตุลาการทหาร

มีความรอบคอบในการพิจารณาตัดสินในแต่ละประเด็นปัญหา โดยอาศัยความเห็นของฝ่ายบริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นสัดส่วนเสียงข้างน้อย

(2.4) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มทนายความผู้เชื่อว่าความในศาลทหารดังกล่าวข้างต้นว่า ร่างรูปแบบของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ที่ผู้วิจัยเสนอในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นประธาน และในส่วนของกรรมการ กตท. ให้ประกอบด้วยฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญในสัดส่วนที่มากกว่าครึ่งหนึ่ง โดยมีฝ่ายบริหารเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อยนั้นมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากจะทำให้คณะกรรมการตุลาการทหารมีความเป็นอิสระและได้รับข้อมูลรอบด้านจากฝ่ายบริหารด้วย

คำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะตอบปัจจัยด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ข้างต้นนั้นกลุ่มประชากรเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ประธานคณะกรรมการตุลาการทหารควรได้แก่ ตุลาการพระธรรมนูญ ที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร และตุลาการพระธรรมนูญ ควรมีสัดส่วนเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเป็นเสียงข้างมากกว่าครึ่งหนึ่งของคณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมด

สำหรับ ประเด็นกรรมการที่เป็นสัดส่วนเสียงข้างน้อยนั้น ความคิดเห็นของประชากรกลุ่มเฉพาะนี้มี 2 คำตอบ คือ จำนวน 3 กลุ่มแรกมีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้กรรมการสัดส่วนเสียงข้างน้อยมีเฉพาะฝ่ายบริหาร ส่วนอีก 1 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้กรรมการสัดส่วนเสียงข้างน้อยประกอบด้วยฝ่ายบริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ (ดูตารางที่ 5.1)

(3) ด้านอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

(3.1) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารในกระทรวง กลาโหม เนื่องจากกลุ่มนี้เห็นว่าศาลทหารควรเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของกระทรวงกลาโหมเนื่องจากมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทหารดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ตุลาการศาลทหารยังเป็นกำลังพลที่อยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบต่อตุลาการศาลทหารทุกคน

(3.2) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ การแต่งตั้งและถอดถอนเป็นขั้นตอนซึ่งสำคัญที่สุดต่อการได้มาและการพ้นจากตำแหน่งของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพที่จะส่งผลโดยตรงถึงความเป็นอิสระของตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และ

ศาลทหารกรุงเทพ ดังนั้น การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารดังกล่าว จึงสมควรเป็นรูปแบบที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงด้วยการให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ

(3.3) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยว่าความในศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ร่างรูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ที่ผู้วิจัยเสนอนั้นมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นรูปแบบที่สะท้อนถึงความเป็นอิสระของอำนาจฝ่ายตุลาการ ด้วยการให้ตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพซึ่งจะทำให้ได้ตุลาการศาลทหารที่มีความรู้ความชำนาญที่เหมาะสมและมีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม

(3.4) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันกับกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารและกลุ่มทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหาร โดยสนับสนุนให้ฝ่ายตุลาการ คือ ตุลาการพระธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารที่เรียกว่า “ประธานตุลาการศาลทหาร” มีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

คำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะต่อปัจจัยด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย 2 คำตอบ ดังนี้ (ดูตารางที่ 5.1)

คำตอบแรก เป็นคำตอบที่กลุ่มประชากรเฉพาะ 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญในการแต่งตั้งและถอดถอน เพราะจะทำให้ได้ตุลาการศาลทหารที่มีความรู้ความชำนาญที่เหมาะสมต่อการทำหน้าที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม และมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 1 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้ให้ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านองค์กรสังกัดของศาลทหารข้างต้นว่า ศาลทหารควรเป็นองค์กรสังกัดของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ความคิดเห็นต่อประเด็นนี้จึงสอดคล้องกับความคิดเห็นดังกล่าวโดยสนับสนุนให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

(4) ด้านองค์กรคณะตุลาการศาลทหาร

(4.1) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้องค์กรคณะตุลาการของศาลทหารจะต้องมีความเป็นอิสระเพื่อให้สามารถดำรงความยุติธรรมได้โดยปราศจากการแทรกแซง ดังนี้

ขอบเขตอำนาจนั้น ประชากรเฉพาะกลุ่มนี้เห็นว่า ตุลาการพระธรรมนูญสมควรมีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง เนื่องจากการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายจำเป็นจะต้องปรับบทตามผลการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสมอ ดังนั้น หากตุลาการพระธรรมนูญที่มีขอบเขตอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ได้ร่วมวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสียก่อน ก็จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการวินิจฉัยชี้ขาดและปรับบทข้อกฎหมายได้มากกว่า ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม ประกอบกับตุลาการพระธรรมนูญทุกคนนอกจากจะมีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมายแล้วยังมีความรู้ความชำนาญทางด้านวินัยทหารและการปกครองบังคับบัญชาทหาร รวมถึงการทหารและความมั่นคงด้วย เพราะตุลาการพระธรรมนูญเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและเคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อนทุกคน ส่วนตุลาการร่วมนั้น เนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายแต่ดำรงตำแหน่งควบคู่กันทั้งเป็นตุลาการร่วมที่ใช้อำนาจตุลาการพร้อมกับตำแหน่งทางทหารที่ใช้อำนาจฝ่ายบริหารด้วย ดังนั้น จึงควรมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้นเพื่อให้ตรงกับความรู้ความชำนาญที่จะนำมาช่วยประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารในการใช้ดุลพินิจขององค์คณะตุลาการด้วย

สำหรับองค์คณะตุลาการของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) กับศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) นั้นควรมีตุลาการพระธรรมนูญเป็นเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนมีตุลาการพระธรรมนูญเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ทั้งหมด โดยมีตุลาการร่วมเป็นเสียงข้างน้อย เพื่อให้ตุลาการร่วมได้ใช้ความรู้และความชำนาญวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง เนื่องจากการสืบพยานหลักฐานจะมีการดำเนินการในกระบวนการวิธีพิจารณาของศาลชั้นต้นและอาจมีการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงต่อศาลทหารกลางเพราะอาจมีการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงต่อศาลทหารกลางก็ได้ ดังนั้น ศาลทหารกลางจึงยังคงจำเป็นที่จะต้องมีตุลาการร่วมด้วย

ส่วนองค์คณะตุลาการของศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีตุลาการร่วม เนื่องจากปัญหาข้อเท็จจริงจะได้รับการวินิจฉัยยุติแล้วจากศาลทหารชั้นต้นและการวินิจฉัยทบทวนอีกครั้งในศาลทหารกลางซึ่งเป็นศาลทหารชั้นอุทธรณ์ อีกทั้งตุลาการพระธรรมนูญทุกคนก็เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่เคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อน จึงทำให้มีความรู้และประสบการณ์พอที่จะสามารถวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงเพื่อนำสู่การวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายได้เช่นกัน

(4.2) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ ศาลทหารทุกศาลมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบ

เพื่อให้ นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง โดยมีตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากนั้น มีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นอิสระ โดยองค์คณะตุลาการศาลทหารทั้งหมดนับตั้งแต่ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพอันเป็นศาลทหารชั้นต้น จนถึงศาลทหารกลางที่เป็นศาลทหารชั้นอุทธรณ์ และศาลทหารสูงสุดซึ่งเป็นศาลทหารชั้นฎีกา ประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน กับตุลาการร่วม 1 คน

(4.3) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยว่าความในศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกับร่างรูปแบบขององค์คณะตุลาการที่ผู้วิจัยเสนอในทางสนับสนุนให้มีตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วมเป็นองค์คณะในศาลทหารชั้นต้น ส่วนขององค์คณะตุลาการศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญเท่านั้น เนื่องจากจะทำให้้องค์คณะตุลาการ มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหาร เพียงแต่มีความเห็นแตกต่างในประเด็นองค์คณะของศาลทหารชั้นต้นที่ควรประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน กับตุลาการร่วม 1 คน จากเดิมที่ผู้วิจัยเสนอให้้องค์คณะของศาลทหารชั้นต้นที่ควรประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน กับตุลาการร่วม 3 คน อีกทั้งตุลาการพระธรรมนูญควรมีอำนาจในการวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ส่วนและตุลาการร่วมควรมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเหมือนกัน จากเดิมที่ผู้วิจัยเสนอให้ตุลาการพระธรรมนูญ มีอำนาจในการวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายส่วนตุลาการร่วมอำนาจในการวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อข้อเท็จจริงสำหรับเป็นกรณีของศาลทหารชั้นต้น แต่กรณีของศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุดจึงควรให้ตุลาการพระธรรมนูญ มีอำนาจในการวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อข้อเท็จจริง

(4.4) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร มีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มทนายความผู้เคยว่าความในศาลทหารว่า ร่างรูปแบบขององค์คณะตุลาการที่ประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วมในศาลทหารชั้นต้น ส่วนขององค์คณะตุลาการศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุดให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญนั้นมีความเหมาะสมต่อความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการในการดำรงความยุติธรรมแล้ว แต่สำหรับสัดส่วนในองค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นต้นนั้นมีความเห็นแตกต่างโดยเห็นว่า ควรประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน กับตุลาการร่วม 1 คน อีกทั้งตุลาการพระธรรมนูญควรมีอำนาจในการวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ส่วนและตุลาการร่วมควรมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเหมือนกัน

คำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะต่อปัจจัยด้านองค์คณะตุลาการของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ซึ่งประกอบด้วย

2 ประเด็น คือ ประเด็นองค์ประกอบและประเด็นขอบเขตอำนาจ (คูตารางที่ 5.1) นั้นมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นองค์ประกอบ มีคำตอบตามชั้นศาลทหาร ดังต่อไปนี้

ศาลทหารชั้นต้น ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นเป็นคำตอบ สอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการทั้งหมด โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

ศาลชั้นอุทธรณ์ ประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 คำตอบ

คำตอบแรก เป็นคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็น สอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากในสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ 2 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็น สอดคล้องกัน โดยสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการศาลทหารกลางมีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญ เป็นองค์ประกอบเท่านั้น

ศาลทหารชั้นฎีกา ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 คำตอบ

คำตอบแรก เป็นคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ 1 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็น สอดคล้องกัน โดยสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากในสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการ โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ 3 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็น สอดคล้องกัน โดยสนับสนุนให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเท่านั้น

ประเด็นขอบเขตอำนาจ ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็น สอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นฝ่ายที่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยทั้ง ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ส่วนตุลาการร่วมมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง

(5) ด้านอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

(5.1) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ ตุลา

การพระชนมณูผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร ที่ปัจจุบันเรียกว่า หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร เพื่อให้ข้อบังคับและระเบียบมีเนื้อหาตรงตามอำนาจหน้าที่ของศาลทหาร ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ดำรงความยุติธรรมของศาลทหาร

(5.2) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหารดังกล่าว ในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระชนมณู คือ ตุลาการพระชนมณูผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเช่นเดียวกัน เนื่องจากข้อบังคับและระเบียบเป็นกฎที่ใช้กับผู้ทำหน้าที่ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน จึงสมควรให้ผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน คือ ผู้บริหารสูงสุดของระบบนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมซึ่งจะทำให้มีเนื้อหาตรงตามลักษณะของงานมากกว่า

(5.3) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยว่าความในศาลทหาร มีความคิดเห็นในทางสนับสนุนให้ฝ่ายตุลาการพระชนมณู คือ คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ในการออกข้อบังคับและระเบียบดังกล่าว เนื่องจากเป็นคณะบุคคลที่ประกอบด้วยผู้ที่เป็นฝ่ายตุลาการพระชนมณูในสัดส่วนเสียงข้างมากและสัดส่วนเสียงข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ จึงส่งผลให้เป็นคณะบุคคลที่มีความรู้และความชำนาญหลากหลายรอบด้านซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดเนื้อหาของข้อบังคับและระเบียบได้อย่างเหมาะสม

(5.4) กลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มผู้เคยเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยในศาลทหาร มีความคิดเห็นในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระชนมณู โดยให้การออกระเบียบเป็นอำนาจของตุลาการพระชนมณูผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร ส่วนการออกข้อบังคับซึ่งเป็นกฎในระดับที่สำคัญกว่าระเบียบนั้นควรเป็นอำนาจของตุลาการพระชนมณูผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อทบทวนและทำให้เกิดความรอบคอบรอบด้าน

คำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะทุกกลุ่ม มีความเห็นที่สอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ฝ่ายตุลาการพระชนมณูมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร (ดูตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะ

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรเฉพาะ			
		ตุลาการศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	พนักงานสอบสวน (เห็นด้วย ✓)	ผู้เคยว่าความในศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	ผู้เสียหายหรือจำเลย (เห็นด้วย ✓)
1. องค์กรสังกัด - ศาลจังหวัดทหาร - ศาลมณฑลทหาร - ศาลทหารกรุงเทพ - ศาลทหารกลาง - ศาลทหารสูงสุด	องค์กรสังกัด ศาลทหาร รวมเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยไม่แยกออกเป็น 2 กลุ่ม เหมือนปัจจุบัน	✓	✓	✓	✓
	องค์กรสังกัด ศาลทหาร เป็นอิสระไม่สังกัด องค์กรอื่นใด	-	✓	✓	✓
	องค์กรสังกัด ศาลทหาร เป็นองค์กรสังกัดในฝ่าย บริหาร	✓	-	-	-
	ฝ่ายธุรการ ศาลทหาร มี ฝ่ายธุรการเป็นองค์กร สังกัดโดยตรง	✓	✓	✓	✓
2. องค์กรประกอบ คณะกรรมการ ตุลาการทหาร (กตท.)	สัดส่วนข้างมาก มี จำนวนเกินครึ่งของ จำนวน กตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ สัดส่วน ข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหาร	✓	✓	-	✓
	สัดส่วนข้างมากจำนวน เกินครึ่งของ กตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ สัดส่วน ข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ	-	-	✓	-
3. การแต่งตั้งและ ถอดถอนตุลาการ	เป็นอำนาจของฝ่ายตุลา การพระธรรมนูญ	-	✓	✓	✓

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรเฉพาะ			
		ตุลาการศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	พนักงานสอบสวน (เห็นด้วย ✓)	ผู้เคยว่าความในศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	ผู้เสียหายหรือจำเลย (เห็นด้วย ✓)
- ศาลจังหวัดทหาร - ศาลมณฑลทหาร - ศาลทหารกรุงเทพ	เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร	✓	-	-	-
4. องค์คณะตุลาการ - องค์ประกอบ	ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนูญ เป็นสัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	✓	✓	✓	✓
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนูญ เป็นสัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	✓	✓	-	-
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ ทั้งหมด	-	-	✓	✓
	ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนูญ เป็นสัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	-	✓	-	-

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรเฉพาะ			
		ตุลาการศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	พนักงานสอบสวน (เห็นด้วย ✓)	ผู้เคยว่าความในศาลทหาร (เห็นด้วย ✓)	ผู้เสียหายหรือจำเลย (เห็นด้วย ✓)
- ขอบเขตอำนาจ	ศาลทหารสูงสุดประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด	✓	-	✓	✓
	อำนาจตุลาการพระธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	✓	✓	✓	✓
	อำนาจตุลาการร่วมวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง	✓	✓	✓	✓
5. อำนาจออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร	เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ	✓	✓	✓	✓

2) รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของประชากรกลุ่มผสม

จากผลการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory design, Co-design) ของประชากรกลุ่มผสมที่แต่ละกลุ่มประกอบด้วยประชากรที่เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเฉพาะทุกกลุ่มแล้วมารวมกันเป็นกลุ่มประชากรผสมทั้งหมด 4 กลุ่ม ซึ่งนำสู่คำตอบในปัจจัย 5 ด้านของรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร ดังนี้

(1) ด้านองค์กรสังกัดศาลทหาร

(1.1) ประชากรผสมกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) รวมทั้งศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) ควรมีรูปแบบองค์กรที่มีความเป็นอิสระเหมือนศาลอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานจะไม่ถูกแทรกแซง และสามารถดำรงความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพได้

สำหรับฝ่ายธุรกิจนั้น ประชากรผสมกลุ่มนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ควรมีฝ่ายธุรกิจเป็นองค์สังกัดโดยตรงทุกศาลเพื่อให้ฝ่ายธุรกิจทำหน้าที่สนับสนุนฝ่ายตุลาการศาลทหารได้อย่างแท้จริง

(1.2) ประชากรผสมกลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ไม่ควรอยู่ในกระทรวงกลาโหมที่ใช้อำนาจบริหารในภารกิจทางการทหารและความมั่นคง เพราะจะขัดกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ เนื่องจากศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาเพื่อดำรงความยุติธรรม โดยเฉพาะการที่ปัจจุบันศาลทหารได้แยกองค์กรสังกัดออกเป็น 2 กลุ่มโดยศาลทหารกลุ่มหนึ่งคือ ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุดอยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ส่วนศาลทหารอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหารอยู่ในสังกัดกองทัพไทย ซึ่งจะทำให้การทำงานของศาลทหารทั้ง 2 กลุ่มนั้นขาดความเป็นเอกภาพ เพราะอาจไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ประชากรกลุ่มนี้จึงมีความคิดเห็นสอดคล้องกับรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอและความคิดเห็นของประชากรผสมกลุ่มแรกที่สนับสนุนให้ศาลทหารรวมเป็นองค์กรสังกัดกลุ่มเดียวกันที่มีความเป็นอิสระ โดยที่ฝ่ายบริหารไม่สามารถแทรกแซงทางหนึ่งทางใดได้

สำหรับฝ่ายธุรกิจนั้น ประชากรผสมกลุ่มนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด มีฝ่ายธุรกิจเป็นองค์สังกัดโดยตรงทุกศาล เพื่อให้ฝ่ายธุรกิจมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของฝ่ายตุลาการศาลทหารซึ่งจะทำให้การทำงานของฝ่ายธุรกิจเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับฝ่ายตุลาการ

(1.3) ประชากรผสมกลุ่มที่ 3 มีความคิดเห็นสอดคล้องกับประชากรผสมกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ในทางที่สนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ไม่ควรแยกสังกัดออกเป็น 2 กลุ่มดังรูปแบบปัจจุบันดังที่กล่าว แต่ควรรวมเป็นองค์กรสังกัดกลุ่มเดียวกันและมีความเป็นอิสระเหมือนศาลยุติธรรมในปัจจุบัน

สำหรับฝ่ายธุรกิจนั้น ประชากรผสมกลุ่มนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ควรมีฝ่ายธุรกิจเป็นองค์สังกัดโดยตรงทุกศาล เพื่อให้ฝ่ายธุรกิจสามารถทำหน้าที่ตรงต่อภารกิจของฝ่ายตุลาการศาลทหาร

(1.4) ประชากรผสมกลุ่มที่ 4 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลทหารรวมเป็นองค์กรสังกัดเดียวกันแล้วแยกสังกัดออกจากกระทรวงกลาโหมไปเป็นองค์กร

สังกัดที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และมีรูปแบบองค์กรฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการ รวมถึงการบริหารบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ๆ เหมือนกับศาลยุติธรรม

ประชากรผสมกลุ่มนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น คุณสมบัติ ยศ ตำแหน่ง สถานะ และสิทธิต่าง ๆ

คำตอบของกลุ่มประชากรผสมต่อปัจจัยด้านองค์กรสังกัดที่กลุ่มประชากรผสมทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) รวมทั้งศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) มีฝ่ายธุรการเป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของทุกศาล และสนับสนุนให้พัฒนารูปแบบองค์กรสังกัดใหม่จากที่แบ่งองค์กรสังกัดของศาลทหารเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรก คือศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) เป็นองค์กรสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กับกลุ่มที่สอง คือศาลจังหวัดทหาร และศาลมณฑลทหาร (ศาลทหารชั้นต้น) เป็นองค์กรสังกัดของกองทัพไทย แล้วพัฒนาปรับเปลี่ยนศาลทหารดังกล่าวโดยให้รวมทุกศาลเป็นกลุ่มองค์กรสังกัดเดียวกัน เพียงแต่เมื่อรวมเป็นกลุ่มเดียวกันดังกล่าวแล้วองค์กรสังกัดควรเป็นอย่างไรนั้น คำตอบของกลุ่มประชากรผสมประกอบด้วย 2 คำตอบ (ดูตารางที่ 5.2) ดังนี้

คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม ที่สนับสนุนให้ศาลทหารที่รวมเป็นกลุ่มเดียวกันนั้นเป็นองค์กรสังกัดขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 3 กลุ่ม ที่สนับสนุนให้ศาลทหารที่รวมเป็นกลุ่มเดียวกันนั้นเป็นองค์กรที่เป็นอิสระเหมือนศาลยุติธรรม

(2) ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

(2.1) ประชากรผสมกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้คณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมดควรมี 13 คน โดยเป็นสัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด 8 คน ที่ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารซึ่งเป็นประธาน 1 คน และตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นกรรมการอีก 7 คน กับสัดส่วนของฝ่ายบริหาร 5 คน ซึ่งจะทำให้มติของคณะกรรมการตุลาการทหารเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการได้อย่างแท้จริง และมีความรู้ความชำนาญรอบด้าน

(2.2) ประชากรผสมกลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้คณะกรรมการตุลาการทหารควรมีทั้งหมด 17 คน โดยเป็นสัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด 9 คน ซึ่งประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารที่เป็นประธาน 1 คน และตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นกรรมการอีก 8 คน กับสัดส่วนของฝ่ายบริหาร 8 คน

เพื่อให้อำนาจตุลาการมีอิสระในการให้ความเห็นชอบต่อการเข้าดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร

(2.3) ประชากรผสมกลุ่มที่ 3 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ คณะกรรมการตุลาการทหารควรมีทั้งหมด 15 คน โดยเป็นสัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญ ทั้งหมด 9 คน ซึ่งประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารที่เป็น ประธาน 1 คน และตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นกรรมการอีก 8 คน กับสัดส่วนของฝ่ายบริหาร 6 คน ซึ่งจะให้อำนาจตุลาการมีอำนาจจากสัดส่วนที่เป็นเสียงข้างมากเหนืออำนาจบริหารที่เป็นสัดส่วน เสียงข้างน้อย

(2.4) ประชากรผสมกลุ่มที่ 4 เห็นว่า คณะกรรมการตุลาการทหารควรเป็นรูปแบบ ที่มีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นองค์คณะด้วย เนื่องศาลทหารทำงานในทางการทหารและความมั่นคง ซึ่งรายละเอียดได้เสนอ ดังนี้

ประธานควร ได้แก่ นายกรัฐมนตรี

รองประธาน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย และปลัดกระทรวงสาธารณสุข

กรรมการ ได้แก่ เจ้ากรมพระธรรมนูญ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร หัวหน้าสำนักอัยการทหาร ร่วม 3 คน และกรรมการที่มาจากผู้ที่เกษียณอายุแล้วและเคยดำรงตำแหน่ง เจ้ากรมพระธรรมนูญ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร หัวหน้าอัยการทหาร หรือนายทหารพระธรรมนูญ อีก 6 คน

คำตอบของกลุ่มประชากรผสมตอบปัจจัยด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ประกอบด้วย 2 คำตอบ (ดูตารางที่ 5.2) ดังนี้

คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 3 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยสนับสนุนให้มีตุลาการพระธรรมนูญเป็นสัดส่วนเสียงข้างมากเกินกว่าครึ่งในคณะกรรมการตุลาการทหาร โดยมีฝ่ายบริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเป็นสัดส่วน

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม ที่สนับสนุนให้ฝ่ายบริหารเป็นสัดส่วนเสียงข้างมากในคณะกรรมการตุลาการทหาร

(3) ด้านอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

(3.1) ประชากรผสมกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นหน้าที่ของตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารและผ่านความเห็นชอบ

ของคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เพื่อนำความกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์เพื่อทรงพระราชวินิจฉัยโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ฯ แต่งตั้งและถอดถอน

(3.2) ประชากรผสมกลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ ตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร เนื่องจากเป็นขั้นตอนซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลทหาร จึงต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงเห็นว่าร่างรูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนที่ผู้วิจัยเสนอนั้น มีความเหมาะสมแล้ว

(3.3) ประชากรผสมกลุ่มที่ 3 มีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มที่ 2 และร่างรูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนที่ผู้วิจัยเสนอในทางที่สนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ ตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร เนื่องจากการแบ่งเบาพระราชกรณียกิจและเป็นรูปแบบที่จะทำให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาล ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

(3.4) ประชากรผสมกลุ่มที่ 4 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรี โดยมีเหตุผลรองรับคือเพื่อให้มีความเป็นอิสระจากกระทรวงกลาโหม

คำตอบของกลุ่มประชากรผสมต่อประเด็นประธานคณะกรรมการตุลาการทหาร ประกอบด้วย 2 คำตอบ (ดูตารางที่ 5.2) ดังนี้

คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 3 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้อำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร เพียงแต่แตกต่างกันในประเด็นที่เป็นรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม มีความคิดเห็นในทางที่สนับสนุนให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจในการ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ฯ แต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ โดยตรง

กลุ่มประชากรผสม 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ ตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารเป็นผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน ตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ เพื่อเป็นการแบ่งเบาพระราชกรณียกิจ และมีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารด้วย

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม ที่สนับสนุนให้ฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ

(4) ด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร

(4.1) ประชากรผสมกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ ตุลาการพระธรรมนูญ สมควรมีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง เนื่องจากการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายจำเป็นจะต้องปรับบทตามผลการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสมอ ดังนั้น หากตุลาการพระธรรมนูญที่มีขอบเขตอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้นได้ร่วมวินิจฉัยชี้ขาด ปัญหาข้อเท็จจริงเสียก่อนก็จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการวินิจฉัยชี้ขาดและปรับบทข้อกฎหมาย ได้มากกว่าซึ่งจะส่งผลดีต่อการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม ประกอบกับตุลาการพระธรรมนูญ ทุกคนนอกจากจะมีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมายแล้วยังมีความรู้ความชำนาญทางด้านวินัย ทหารและการปกครองบังคับบัญชาทหาร รวมถึงการทหารและความมั่นคงด้วย เพราะตุลาการ พระธรรมนูญเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและเคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อนทุกคน ส่วน ตุลาการร่วมนั้นเนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายแต่ดำรงตำแหน่งควบคู่กันทั้ง เป็นตุลาการร่วมที่ใช้อำนาจตุลาการพร้อมกับตำแหน่งทางทหารที่ใช้อำนาจฝ่ายบริหารด้วย ดังนั้น จึงควรมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้นเพื่อให้ตรงกับความรู้ความชำนาญที่จะนำมา ช่วยประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงความเป็นอิสระจากอำนาจบริหาร ในการใช้ดุลพินิจขององค์คณะตุลาการด้วย โดยมีสัดส่วนที่จะทำให้องค์คณะตุลาการมีความเป็น อิสระ ดังนี้

ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน กับตุลาการร่วม 1 คน

ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 4 คน กับ ตุลาการร่วม 1 คน

(4.2) ประชากรผสมกลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเช่นเดียวกันกับกลุ่ม ที่ 1 ในทางสนับสนุนให้ศาลทหารมีตุลาการร่วมที่เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญในด้านวินัยทหาร ความมั่นคงและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดี เพื่อให้ตุลาการร่วมทำหน้าที่วินิจฉัยเฉพาะปัญหา ข้อเท็จจริง ส่วนตุลาการพระธรรมนูญนั้นสมควรมีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและ ข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญทั้งด้านกฎหมายและข้อเท็จจริงเพราะเป็น นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่เคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อน โดยมีสัดส่วนขององค์คณะตุลาการ ดังนี้

ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งเป็นศาลทหาร
ชั้นต้น ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน กับตุลาการร่วม 1 คน

ศาลทหารกลาง ซึ่งเป็นศาลทหารชั้นอุทธรณ์ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ
4 คน กับ ตุลาการร่วม 1 คน

ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน

(4.3) ประชากรผสมกลุ่มที่ 3 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการร่วมควรมี
อำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนตุลาการพระธรรมนูญนั้นสมควรมีอำนาจวินิจฉัย
ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงโดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์คณะตุลาการของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ
ซึ่งเป็นศาลทหารชั้นต้นควรมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบด้วย เนื่องจากมีการสืบพยานหลักฐาน
เพื่อเสนอข้อเท็จจริงแห่งคดีกันในศาลทหารชั้นต้น โดยมีสัดส่วนของตุลาการพระธรรมนูญ 2 คน
กับตุลาการร่วม 1 คน

องค์คณะตุลาการของศาลทหารกลาง ซึ่งเป็นศาลทหารชั้นอุทธรณ์ ควรประกอบด้วย
ตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน และไม่ควรมีตุลาการร่วม แต่กรณีที่องค์คณะตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน
ดังกล่าวได้ร่วมกันวินิจฉัยแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาขององค์คณะตุลาการ
พระธรรมนูญ 3 คนนั้นเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษ เนื่องจากมีข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ต้องอาศัยความรู้
ประสบการณ์เฉพาะด้านจากผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะด้านจึงจะให้ให้มีตุลาการร่วม 1 คน ร่วมเป็นองค์คณะได้

(4.4) ประชากรผสมกลุ่มที่ 4 มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้
องค์คณะตุลาการศาลทหารมีตุลาการร่วมที่มีความรู้และความชำนาญในด้านวินัยทหาร ความมั่นคง
และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง เนื่องจากเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ดำรง
ตำแหน่งทางทหารอยู่ด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง ส่วนตุลาการพระธรรมนูญนั้นสมควรมีอำนาจวินิจฉัย
ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ซึ่งสัดส่วนขององค์คณะตุลาการ ควรเป็นดังนี้

ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย ตุลาการ
พระธรรมนูญ 2 คน กับตุลาการร่วม 1 คน

ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 4 คน กับ ตุลาการร่วม 1 คน

ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ 5 คน

คำตอบของกลุ่มประชากรผสมต่อปัจจัยด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ประเด็นองค์ประกอบและประเด็นขอบเขตอำนาจ (ดูตารางที่ 5.2) โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

ประเด็นองค์ประกอบองค์คณะตุลาการ มีคำตอบตามชั้นศาลทหาร ดังต่อไปนี้

ศาลทหารชั้นต้น กลุ่มประชากรผสมทั้ง 4 กลุ่ม มีความเห็นเป็นคำตอบสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากในสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการ โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

ศาลทหารกลาง (ชั้นอุทธรณ์) กลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม มีความเห็นเป็น 2 คำตอบ คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นเป็นคำตอบสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากในสัดส่วนเกินกว่าครึ่งขององค์คณะตุลาการ โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน เท่านั้น แต่กรณีที่องค์คณะตุลาการพระธรรมนูญ 3 คนดังกล่าว ได้ร่วมกันวินิจฉัยแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาขององค์คณะตุลาการพระธรรมนูญ 3 คนนั้นเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษเนื่องจากมีข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้านจากผู้ทรงคุณวุฒิจึงจะให้มีตุลาการร่วม 1 คนร่วมเป็นองค์คณะนั้นได้

ศาลทหารชั้นฎีกา กลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นเป็น 2 คำตอบ

คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 1 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเสียงข้างมากในสัดส่วนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการ โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรผสม 3 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเท่านั้น

ประเด็นด้านขอบเขตอำนาจ กลุ่มประชากรเฉพาะ ทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ส่วนตุลาการร่วมมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง

(5) ด้านอำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

(5.1) ประชากรผสมกลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ควรเป็นอำนาจของของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหาร ซึ่งจะทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถแทรกแซงงานของฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการศาลทหารด้วยการวางข้อกำหนดในข้อบังคับและระเบียบได้

(5.2) ประชากรผสมกลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ควรเป็นอำนาจของของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ ตุลาการพระธรรมนูญผู้บริหารสูงสุดของ

ระบบศาลทหาร เพราะเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะในด้านตุลาการ ดังนั้น การออกข้อบังคับและระเบียบ จึงต้องมีความเข้าใจต่อเนื้อหาอย่างถ่องแท้

(5.3) ประชากรผสมกลุ่มที่ 3 มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ควรเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) เนื่องจากประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ซึ่งจะทำให้ข้อบังคับและระเบียบมีเนื้อหาที่สมบูรณ์และตรงต่องานของศาลทหาร

(5.4) ประชากรผสมกลุ่มที่ 4 มีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ คือ หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร (ประธานศาลทหาร) เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยตรง

คำตอบของกลุ่มประชากรผสมทั้งหมดตอบปัจจัยด้านอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหารมีความเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ เพียงแต่แตกต่างกันในรายละเอียด (ดูตารางที่ 5.2) ดังนี้

คำตอบแรก เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 3 กลุ่ม ที่มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของระบบศาลทหารมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

คำตอบที่สอง เป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 1 กลุ่ม ที่มีความเห็นสนับสนุนให้คณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบศาลทหาร

ตารางที่ 5.2 รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มผสม

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรผสม			
		กลุ่มที่ 1 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 2 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 3 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 4 (เห็นด้วย ✓)
1. องค์กรสังกัด - ศาลจังหวัดทหาร - ศาลมณฑลทหาร - ศาลทหารกรุงเทพ - ศาลทหารกลาง - ศาลทหารสูงสุด	องค์กรสังกัด ศาลทหารรวมเป็น กลุ่มเดียวกัน โดยไม่แยกออกเป็น 2 กลุ่มเหมือนปัจจุบัน	✓	✓	✓	✓
	องค์กรสังกัด ศาลทหารเป็น อิสระไม่สังกัดองค์กรอื่นใด	✓	✓	✓	-
	องค์กรสังกัด ศาลทหารเป็น องค์กรสังกัดในฝ่ายบริหาร	-	-	-	✓
	ฝ่ายธุรการ ศาลทหารมีฝ่าย ธุรการเป็นองค์กรสังกัดโดยตรง	✓	✓	✓	✓

ปัจจัยป้องกันความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรผสม			
		กลุ่มที่ 1 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 2 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 3 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 4 (เห็นด้วย ✓)
2. องค์กรประกอบ คณะกรรมการ ตุลาการทหาร (กตท.)	สัดส่วนข้างมากจำนวนเกินครึ่ง ของ กตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ สัดส่วนข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหาร	✓	✓	✓	-
	สัดส่วนข้างมาก มีจำนวนเกิน ครึ่งของ กตท. ทั้งหมด คือ ฝ่าย บริหาร สัดส่วนข้างน้อย คือ ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ	-	-	-	✓
3. การแต่งตั้งและ ถอดถอนตุลาการ	พระมหากษัตริย์ทรงใช้ พระราชอำนาจ โดยตรง	✓	-	-	-
	- ศาลจังหวัดทหาร - ศาลมณฑลทหาร พระธรรมนูญ	-	✓	✓	-
	- ศาลทหารกรุงเทพ	-	-	-	✓
4. องค์กรคณะตุลา การ - องค์กรประกอบ	ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑล ทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย	✓	✓	✓	✓
	1. ตุลาการพระธรรมนูญเป็น สัดส่วนข้างมากจำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย				
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย	✓	✓	-	✓
	1. ตุลาการพระธรรมนูญเป็น สัดส่วนข้างมากจำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย				
ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย					
1. คดีปกติ มีตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน 2. คดีพิเศษ มีตุลาการพระธรรมนูญ 3 คน และตุลาการร่วม 1 คน	-	-	✓	-	
ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย	✓	-	-	-	
1. ตุลาการพระธรรมนูญเป็น					

ปัจจัยปัจจัยความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มประชากรผสม			
		กลุ่มที่ 1 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 2 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 3 (เห็นด้วย ✓)	กลุ่มที่ 4 (เห็นด้วย ✓)
- ขอบเขตอำนาจ	สัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย				
	ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด	-	✓	✓	✓
	อำนาจตุลาการพระธรรมนูญ วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงและ ข้อกฎหมาย	✓	✓	✓	✓
	อำนาจตุลาการร่วม วินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง	✓	✓	✓	✓
5. อำนาจ ออกข้อบังคับ และระเบียบ ของศาลทหาร	เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ	✓	✓	✓	✓

3) การเปรียบเทียบรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของผู้มีส่วนได้เสีย
กลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม

จากผลของการวิเคราะห์รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารของ
ประชากรกลุ่มเฉพาะกับประชากรกลุ่มผสมแล้วจึงได้ดำเนินการเปรียบเทียบคำตอบของประชากร
ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเหมือนกับความแตกต่างของรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจาก
อำนาจบริหารโดยมีการเปรียบเทียบ (ดูตารางที่ 5.3) ดังนี้

(1) ด้านองค์กรสังกัดศาลทหาร

ความเป็นอิสระจากการถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารของศาลทหารนั้นนับเป็นปัจจัย
สำคัญที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระได้ ซึ่งผลจากคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะมีความ
คิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้พัฒนารูปแบบองค์กรสังกัดของศาลทหารที่ประกอบด้วย
ฝ่ายตุลาการและฝ่ายธุรการ แยกออกจากฝ่ายบริหาร โดยไม่เป็นองค์กรสังกัดองค์กรอื่นใด และ
ฝ่ายธุรการศาลทหารให้สังกัดโดยตรงในทุกศาล ซึ่งเป็นรูปแบบองค์กรสังกัดที่มีมาตรฐาน
สอดคล้องกับศาลยุติธรรมและศาลอื่น ๆ ที่จะส่งผลถึงความเป็นอิสระในด้านองค์กรสังกัดของ
ศาลทหารทั้งศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหาร

สูงสุดได้อย่างแท้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มผสมพบที่มีความสอดคล้องกับประชากรกลุ่มผสม (ดูตารางที่ 5.3)

จากผลของการเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มในปัจจุบันด้านองค์กรสังกัดที่มีความสอดคล้องกันที่จะให้เป็นองค์กรที่ไม่อยู่ในสังกัดของฝ่ายบริหารนี้ จึงเห็นได้ชัดว่ารูปแบบองค์กรสังกัดอันเป็นปัจจัยสำคัญนั้น หากจะให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารได้จริงก็จำเป็นที่จะต้องเป็นองค์กรที่หลุดพ้นจากฝ่ายบริหาร เพื่อที่จะมีการใช้อำนาจหน้าที่ตามเป้าหมาย คือ ความยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยไม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงนโยบายของฝ่ายบริหารที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาพิพากษาคดีได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าศาลทหารเป็นฝ่ายที่ใช้อำนาจตุลาการ ดังเช่นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง จึงนับได้ว่าเป็นศาลที่รักษาไว้ซึ่งการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

(2) ด้านองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

ความเป็นอิสระด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) จากการถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารนั้นนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระของศาลทหารได้ เนื่องจากคณะกรรมการตุลาการทหารมีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบต่อความเหมาะสมของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลทหาร และต่อตุลาการศาลทหารที่สมควรจะถูกถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งผลจากคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้คณะกรรมการตุลาการทหาร มีฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ เป็นองค์ประกอบในสัดส่วนที่เป็นเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเกินกว่าครึ่งของจำนวนคณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมด โดยมีฝ่ายบริหารเป็นองค์ประกอบในสัดส่วนที่เป็นเสียงข้างน้อยซึ่งเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานสอดคล้องกับศาลยุติธรรมและศาลอื่น ๆ ที่จะส่งผลถึงความเป็นอิสระในด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (ดูตารางที่ 5.3)

จากผลของการเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มในปัจจุบันด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ที่มีความสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการ ที่ฝ่ายบริหารไม่สามารถใช้อำนาจแทรกแซงได้นี้ จึงแสดงให้เห็นชัดว่ารูปแบบของคณะกรรมการตุลาการทหารอันเป็นปัจจัยสำคัญต่อศาลทหารนั้น หากจะให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารได้จริงก็จำเป็นที่จะต้องหลุดพ้นจากอำนาจของฝ่ายบริหาร เพื่อที่จะให้มีการใช้อำนาจตุลาการตามเป้าหมายที่แท้จริง คือ ความยุติธรรมโดยไม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงนโยบายของฝ่ายบริหาร ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความเหมาะสมของตุลาการศาลทหารที่จะเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี เพื่อประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมได้อย่างแท้จริงในมาตรฐานที่ไม่ต่างจากศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง

(3) ด้านอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

ความเป็นอิสระด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารนั้นนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง ที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการแทรกแซงศาลทหาร โดยฝ่ายบริหารได้ซึ่งผลจากคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้พัฒนารูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ให้เป็นอิสระจากอำนาจฝ่ายบริหาร โดยเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานสอดคล้องกับศาลยุติธรรมและศาลอื่น ๆ ที่จะส่งผลถึงความเป็นอิสระในด้านตุลาการศาลทหารได้อย่างแท้จริง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มผสมพบว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน (ดูตารางที่ 5.3)

จากผลของการเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มในปัจจัยด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ที่มีความสอดคล้องกันในทางที่จะพัฒนาให้เป็นรูปแบบที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากอำนาจของฝ่ายบริหารดังกล่าว จึงเห็นได้ชัดว่าการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารที่เป็นปัจจัยสำคัญนั้น หากจะให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารอย่างแท้จริงก็จำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีที่ฝ่ายบริหารไม่สามารถใช้อำนาจแทรกแซงประการหนึ่งประการใดที่จะทำให้ส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีของตุลาการศาลทหารได้ ซึ่งหากรูปแบบเป็นไปตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นนี้ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการตามรูปแบบนี้จะเป็นหลักประกันต่อตุลาการศาลทหารในการใช้ดุลพินิจที่จะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงได้

(4) ด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร

ความเป็นอิสระจากการถูกแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารขององค์คณะตุลาการนั้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระได้ซึ่งผลจากคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้พัฒนารูปแบบขององค์คณะตุลาการของศาลทหารด้วยการให้องค์คณะตุลาการของศาลทหารชั้นต้นและศาลทหารชั้นอุทธรณ์มีตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบในสัดส่วนที่เป็นเสียงข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการทั้งหมด และมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบในสัดส่วนที่เป็นเสียงข้างน้อย เนื่องจากดุลพินิจของตุลาการร่วมมีความสำคัญต่อการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงที่มีทั้งในกระบวนการพิจารณาพิพากษาของศาลทหารชั้นต้นและศาลทหารชั้นอุทธรณ์ โดยให้ปัญหาข้อเท็จจริงนั้นมีอำนาจวินิจฉัยทั้งตุลาการพระธรรมนูญและตุลาการร่วม ส่วนปัญหาข้อกฎหมายให้เป็นอำนาจของตุลาการพระธรรมนูญเท่านั้น เนื่องจากการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายจำเป็นจะต้องปรับบทตามผลการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสมอ ดังนั้น หากตุลาการ

พระธรรมนุญที่มีขอบเขตอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายนั้น ถ้าได้ร่วมวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสียก่อนก็จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการวินิจฉัยชี้ขาดและปรับบทข้อกฎหมายได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม ประกอบกับตุลาการพระธรรมนุญทุกคนนอกจากจะมีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมายแล้วยังมีความรู้ความชำนาญทางด้านวินัยทหารและการปกครองบังคับบัญชาทหาร รวมถึงการทหารและความมั่นคงด้วย เพราะตุลาการพระธรรมนุญเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและเคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อนทุกคน ส่วนตุลาการร่วมนั้นเนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมาย แต่ดำรงตำแหน่งควบคู่กันทั้งเป็นตุลาการร่วมที่ใช้อำนาจตุลาการพร้อมกับตำแหน่งทางทหารที่ใช้อำนาจฝ่ายบริหารด้วย ดังนั้น จึงควรมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น เพื่อให้ตรงกับความรู้ความชำนาญที่จะนำมาช่วยประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารในการใช้ดุลพินิจขององค์คณะตุลาการด้วย

ส่วนองค์คณะตุลาการของศาลทหารชั้นฎีกานั้นให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนุญเป็นองค์ประกอบเท่านั้น ซึ่งเป็นรูปแบบขององค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ และศาลทหารชั้นฎีกาดังกล่าวนั้นเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานสอดคล้องกับศาลยุติธรรมและศาลอื่น ๆ ทั้งศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด (ดูตารางที่ 5.3)

จากผลของการเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มในปัจจัยด้านองค์คณะตุลาการศาลทหารที่มีความสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการที่ฝ่ายบริหาร โดยตุลาการร่วมไม่สามารถใช้อำนาจแทรกแซงได้นี้ จึงแสดงให้เห็นชัดว่ารูปแบบขององค์คณะตุลาการอันเป็นปัจจัยสำคัญต่อศาลทหารนั้น หากจะให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารได้จริงก็จำเป็นที่จะต้องหลุดพ้นจากอำนาจของฝ่ายบริหาร เพื่อที่จะให้มีการใช้อำนาจตุลาการในการ คือการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมได้อย่างแท้จริงในมาตรฐานที่ไม่ต่างจากศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมและศาลปกครอง

(5) ด้านอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

ความเป็นอิสระในด้านการออกข้อบังคับและระเบียบโดยที่ฝ่ายบริหารไม่สามารถแทรกแซงได้นั้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระของศาลทหารได้ ซึ่งผลจากคำตอบของประชากรกลุ่มเฉพาะมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้พัฒนา รูปแบบการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร โดยให้เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนุญซึ่งเป็นรูปแบบที่มีมาตรฐานสอดคล้องกับศาลยุติธรรมและศาลอื่น ๆ ที่จะส่งผลถึง

ความเป็นอิสระในด้านการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารได้อย่างแท้จริงและเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มผสมพบที่มีความสอดคล้องกับประชากรกลุ่มผสม (ดูตารางที่ 5.3)

จากผลของการเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มในปัจจุบันด้านการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารที่มีความสอดคล้องกันที่จะให้ไม่อยู่ในอำนาจของฝ่ายบริหารนี้ จึงเห็นได้ชัดว่ารูปแบบการออกข้อบังคับและระเบียบอันเป็นปัจจัยสำคัญนั้น หากจะให้เป็นอิสระจากฝ่ายบริหารได้จริงก็จำเป็นที่จะต้องจัดให้หลุดพ้นจากอำนาจฝ่ายบริหาร เพื่อที่จะให้ศาลทหารสามารถใช้อำนาจตุลาการตามเป้าหมาย คือ ความยุติธรรมอย่างแท้จริงโดยมีนโยบายของฝ่ายบริหารทับซ้อนอยู่ในข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาพิพากษาคดีได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าศาลทหารนั้นจะสามารถใช้อำนาจตุลาการได้ดังเช่นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมและศาลปกครองจึงจะนับได้ว่าเป็นศาลที่รักษาไว้ซึ่งการประสิทธิประสาทความยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบรูปแบบศาลทหารของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มเฉพาะ (ที่เห็นด้วย) n=8	กลุ่มผสม (ที่เห็นด้วย) n=8
1. องค์กรสังกัด - ศาลจังหวัดทหาร - ศาลมณฑลทหาร - ศาลทหารกรุงเทพ - ศาลทหารกลาง - ศาลทหารสูงสุด	องค์กรสังกัด ศาลทหารรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยไม่แยกออกเป็น 2 กลุ่มเหมือนปัจจุบัน	4	4
	องค์กรสังกัด ศาลทหารเป็นอิสระ ไม่สังกัดในองค์กรอื่นใด	3	3
	องค์กรสังกัด ศาลทหารเป็นองค์กรสังกัดของฝ่ายบริหาร	1	1
	ฝ่ายตุลาการ ศาลทหารมีฝ่ายตุลาการเป็นองค์กรสังกัดโดยตรง	4	4
2. องค์กรประกอบ คณะกรรมการ ตุลาการทหาร (กตท.)	สัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่งของกตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนูญ	3	3
	สัดส่วนข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหาร		
	สัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่งของกตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายตุลาการ	1	-

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มเฉพาะ (ที่เห็นด้วย) n=8	กลุ่มผสม (ที่เห็นด้วย) n=8
	พระธรรมนุญ สัดส่วนข้างน้อย คือ ฝ่ายบริหาร และ ผู้ทรงคุณวุฒิ		
	สัดส่วนข้างมาก จำนวนเกินครึ่งของ กตท. ทั้งหมด คือ ฝ่ายบริหาร สัดส่วนข้างน้อย ฝ่ายตุลาการ พระธรรมนุญ	-	1
3. การแต่งตั้งและ ถอดถอนตุลาการ	พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจ โดยตรง	-	1
	- ศาลจังหวัดทหาร เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนุญ	3	2
	- ศาลมณฑลทหาร เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร	1	1
	- ศาลทหารกรุงเทพ		
4. องค์คณะตุลาการ - องค์ประกอบ	ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนุญเป็นสัดส่วน ข้างมากจำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	4	4
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนุญเป็นสัดส่วน ข้างมากจำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	2	3
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย 1. คดีปกติ มีตุลาการพระธรรมนุญ 3 คน 2. คดีพิเศษ มีตุลาการพระธรรมนุญ 3 คน และตุลาการร่วม 1 คน	-	1
	ศาลทหารกลาง ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนุญทั้งหมด	2	-

ปัจจัยบ่งชี้ความเป็นอิสระ 5 ด้าน		กลุ่มเฉพาะ (ที่เห็นด้วย) n=8	กลุ่มผสม (ที่เห็นด้วย) n=8
- ขอบเขตอำนาจ	ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย 1. ตุลาการพระธรรมนูญเป็นสัดส่วน ข้างมากจำนวนเกินครึ่ง 2. ตุลาการร่วมเป็นสัดส่วนข้างน้อย	1	1
	ศาลทหารสูงสุด ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด	3	3
	อำนาจตุลาการพระธรรมนูญ วินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	4	4
	อำนาจตุลาการร่วม วินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง	4	4
5. อำนาจ ออกข้อบังคับ และระเบียบ ของศาลทหาร	เป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ	4	4

4) การเปรียบเทียบรูปแบบศาลทหารที่ผู้วิจัยเสนอกับคำตอบจากการจัดทำกรมีส่วนร่วม
ออกแบบ-ร่วมออกแบบ

ร่างรูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากผลของการวิเคราะห์ในบทที่ 4 เมื่อนำมา
เปรียบเทียบกับผลของการจัดทำ Co-design ในปัจจัยองค์ประกอบของความเป็นอิสระใน 5 ด้าน นั้น
มีความเหมือนและความแตกต่างกัน ดังนี้

(1) ด้านองค์กรสังกัดศาลทหาร

รูปแบบองค์กรสังกัดมีความสอดคล้องกันทั้งในประเด็นของศาลทหารและ
ประเด็นฝ่ายตุลาการศาลทหาร โดยให้แยกศาลทหารออกเป็นอิสระจากกระทรวงกลาโหมและไม่อยู่
ในสังกัดขององค์กรอื่นใด ดังรูปแบบต่อไปนี้

ศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระโดยไม่เป็น
องค์กรสังกัดขององค์กรอื่นใด และเป็นองค์กรต้นสังกัดที่อยู่ในสายงานลำดับสูงสุดของระบบศาลทหาร

ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) เป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของศาลทหารสูงสุด และเป็นองค์กรต้นสังกัดที่อยู่ในสายงานลำดับบนของศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร

ศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร (ศาลทหารชั้นต้น) เป็นองค์กรสังกัดโดยตรงของศาลทหารกลาง และเป็นองค์กรที่อยู่ในสายงานลำดับล่างสุดของระบบศาลทหาร

สำหรับรูปแบบฝ่ายธุรการ จากคำตอบของการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ และจากรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอมีความสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด มีฝ่ายธุรการเป็นองค์กรในสังกัดโดยตรงทุกศาล โดยฝ่ายธุรการมีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีอำนาจทำนิติกรรม ในภารกิจของศาลทหารในฐานะบุคคลตามกฎหมายได้ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการทำสัญญาต่าง ๆ

(2) ด้านคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

รูปแบบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) มีความสอดคล้องกันในทางสนับสนุนให้มีฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการตุลาการทหารด้วยสัดส่วนข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเกินกว่าครึ่งของจำนวนคณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมด และมีฝ่ายบริหารกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นองค์ประกอบในสัดส่วนข้างน้อย

(3) ด้านการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

รูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) มีความสอดคล้องกัน โดยจากเดิมที่เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหมนั้นให้ปรับเปลี่ยนมาเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด

(4) ด้านองค์คณะตุลาการศาลทหาร

รูปแบบองค์คณะตุลาการศาลทหาร จากคำตอบของการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ เมื่อเปรียบเทียบกับคำตอบที่ผู้วิจัยเสนอ ปรากฏว่า มีทั้งส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้

(4.1) รูปแบบที่ไม่สอดคล้องกัน ประกอบด้วย องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นต้น องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นอุทธรณ์ และขอบเขตอำนาจตุลาการพระธรรมนูญกับตุลาการร่วมในศาลทหารชั้นต้น ดังต่อไปนี้

- ศาลทหารชั้นต้น โดยคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ มีความเห็นในทางสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ เป็นสัดส่วนข้างมากเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการ และมีตุลาการร่วม เป็นองค์ประกอบเพียงข้างน้อย

ส่วนรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอมีคำตอบในทางสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นต้น ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ จำนวน 3 คน กับตุลาการร่วม จำนวน 3 คน

- ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ โดยคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ มีความเห็นในทางสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญเป็นสัดส่วนข้างมากเกินกว่าครึ่งของจำนวนองค์คณะตุลาการ และมีตุลาการร่วม เป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย

ส่วนรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอมีคำตอบในทางสนับสนุนให้องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นอุทธรณ์ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ จำนวน 5 คน

- ขอบเขตอำนาจพระธรรมนูญกับตุลาการร่วมในศาลทหารชั้นต้น โดยคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ มีความเห็นในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนตุลาการร่วมมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง

สำหรับรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอมีคำตอบในทางสนับสนุนให้ตุลาการพระธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ส่วนตุลาการร่วมมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า รูปแบบขององค์คณะตุลาการและขอบเขตอำนาจตุลาการที่แตกต่างกันดังกล่าว มีรูปแบบที่เหมาะสมต่อความเป็นอิสระของศาลทหารจากอำนาจบริหาร ดังนี้

- ศาลทหารชั้นต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นของสอดคล้องกับคำตอบจากกามีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ ที่ให้องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง เป็นสัดส่วนข้างมากเกินกว่าครึ่งขององค์คณะตุลาการทั้งหมด ด้วยเหตุผลที่ว่าจากสัดส่วนข้างมากของตุลาการพระธรรมนูญนั้นจะทำให้องค์คณะตุลาการมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารที่ดำรงตำแหน่งตุลาการร่วม และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการวินิจฉัยชี้ขาด เนื่องจากการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายจำเป็นจะต้องปรับบทตามผลการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสมอ

ดังนั้น หากตุลาการพระธรรมนูญที่มีขอบเขตอำนาจวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายได้ร่วมวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริงเสียก่อน ก็จะส่งผลดีต่อการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมได้มากขึ้น ประกอบกับตุลาการพระธรรมนูญทุกคนนอกจากจะมีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมายแล้ว ยังมีความรู้ความชำนาญทางด้านวินัยทหารและการปกครองบังคับบัญชาทหาร รวมถึงการทหารและความมั่นคงด้วย เพราะตุลาการพระธรรมนูญเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและเคยดำรงตำแหน่งทางทหารมาก่อนทุกคน จึงเหมาะสมที่จะทำหน้าที่วินิจฉัยข้อเท็จจริงด้วยส่วนตุลาการร่วมที่เป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย มีความเหมาะสมในการทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดในปัญหาข้อเท็จจริง เนื่องจากตุลาการร่วมเป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรู้ความชำนาญ

อันเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงแห่งคดีโดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญทางด้านกฎหมาย และในขณะที่เดียวกันตุลาการร่วมนั้นก็ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหมอยู่ด้วย จึงส่งผลถึงความเป็นกลางของดุลพินิจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีที่กระทบต่อการดำรงความยุติธรรมขององค์คณะตุลาการโดยตรง

- ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ ผู้วินิจฉัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบในเหตุผลที่ว่า แม้ปัญหาข้อเท็จจริงจะได้ปรากฏและได้รับการวินิจฉัยชี้ขาดจากองค์คณะตุลาการของศาลทหารชั้นต้นแล้ว แต่ก็อาจมีคู่ความอุทธรณ์เสนอปัญหาข้อเท็จจริงนั้นขึ้นสู่การวินิจฉัยในศาลทหารชั้นอุทธรณ์ได้ ตุลาการร่วมจึงยังคงมีความจำเป็นต่อการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมในศาลทหารชั้นอุทธรณ์ด้วยการช่วยวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงตามที่คู่ความอุทธรณ์

ดังนั้น องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นอุทธรณ์ ที่เหมาะสมจึงเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยตุลาการพระธรรมนูญอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงเป็นสัดส่วนเสียข้างมากเกินกว่าครึ่งขององค์คณะตุลาการทั้งหมดเพื่อให้เป็นอิสระจากอำนาจบริหารในการประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียข้างน้อยช่วยวินิจฉัยชี้ขาดในปัญหาข้อเท็จจริง เช่นเดียวกันกับองค์คณะของศาลทหารชั้นต้น

(4.2) รูปแบบที่สอดคล้องกัน ประกอบด้วยองค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นฎีกา และขอบเขตอำนาจตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา ดังต่อไปนี้

- องค์คณะตุลาการศาลทหารชั้นฎีกา โดยคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ สอดคล้องกับคำตอบจากรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอในทางสนับสนุนให้มีเฉพาะตุลาการพระธรรมนูญเป็นองค์ประกอบเท่านั้น

- ขอบเขตอำนาจตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารชั้นอุทธรณ์ และชั้นฎีกา โดยคำตอบจากการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ สอดคล้องกับคำตอบจากรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอในทางสนับสนุนให้มีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง

(5) ด้านอำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

รูปแบบการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร มีความสอดคล้องกันโดยจากเดิมที่เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารของกระทรวงกลาโหมนั้นให้ปรับเปลี่ยนมาเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด

3. รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร

รูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารที่ได้จากผลของการวิเคราะห์ในปัจจุบันซึ่งความเป็นอิสระใน 5 ปัจจัยนั้นการวิจัยได้นำมาสู่การจัดทำเป็นรูปแบบโครงสร้างองค์กรศาลทหารใหม่ โดยมีโครงสร้างองค์กรและเหตุผลตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วในข้อ 2 ประกอบด้วยดังนี้

3.1 รูปแบบองค์กรสังกัดศาลทหาร

องค์กรสังกัดของศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) และศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร กับศาลจังหวัดทหาร (ศาลทหารชั้นต้น) มีรูปแบบที่เหมาะสม ดังนี้

- ศาลทหารสูงสุด (ศาลทหารชั้นฎีกา) เป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระโดยไม่อยู่ในสังกัดขององค์กรอื่นใด และเป็นองค์กรต้นสังกัด คือ เป็นองค์กรที่อยู่ในสายงานลำดับบนสุดของศาลทหารทุกศาล

- ศาลทหารกลาง (ศาลทหารชั้นอุทธรณ์) เป็นองค์กรสังกัดของศาลทหารสูงสุด และเป็นองค์กรต้นสังกัดที่อยู่ในสายงานลำดับบนของศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร

- ศาลทหารกรุงเทพ ศาลมณฑลทหาร และศาลจังหวัดทหาร (ศาลทหารชั้นต้น) เป็นองค์กรสังกัดของศาลทหารกลาง และเป็นองค์กรที่อยู่ในสายงานลำดับล่างสุดของระบบศาลทหาร

สำหรับ โครงสร้างฝ่ายธุรการนั้น ให้ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด มีฝ่ายธุรการเป็นองค์กรในสังกัดโดยตรงทุกศาล

3.2 รูปแบบองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.)

รูปแบบคณะกรรมการตุลาการทหาร (กตท.) ให้ประกอบด้วยฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญ เป็นองค์ประกอบในสัดส่วนข้างมากเด็ดขาด กล่าวคือ มีจำนวนเกินกว่าครึ่งของจำนวนคณะกรรมการตุลาการทหารทั้งหมด และมีฝ่ายบริหารเป็นองค์ประกอบในสัดส่วนข้างน้อย

3.3 รูปแบบอำนาจการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร

รูปแบบการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพ (ศาลทหารชั้นต้น) ที่เหมาะสม คือ รูปแบบที่ให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารดังกล่าว

3.4 รูปแบบองค์คณะตุลาการศาลทหาร

องค์คณะตุลาการศาลทหารที่เหมาะสมต่อความเป็นอิสระของศาลทหารจากอำนาจบริหาร มีรูปแบบ ดังนี้

- ศาลทหารชั้นต้น องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญเป็นสัดส่วนเสียงข้างมากเกินกว่าครึ่งขององค์คณะตุลาการทั้งหมด โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย
- ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญเป็นสัดส่วนข้างมากเกินกว่าครึ่งขององค์คณะตุลาการทั้งหมด โดยมีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบเสียงข้างน้อย
- ศาลทหารชั้นฎีกา องค์คณะตุลาการ ประกอบด้วย ตุลาการพระธรรมนูญทั้งหมด โดยไม่มีตุลาการร่วมเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย

สำหรับขอบเขตอำนาจของตุลาการศาลทหารที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหารนั้นมีรูปแบบ ดังนี้

- ตุลาการพระธรรมนูญ มีอำนาจวินิจฉัยทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง
- ตุลาการร่วม มีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อเท็จจริง

3.5 รูปแบบอำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหาร

อำนาจการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารที่เหมาะสม คือ รูปแบบที่ให้ฝ่ายตุลาการพระธรรมนูญมีอำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบของศาลทหารทั้งหมด

4. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

การวิจัยเมื่อได้ดำเนินการจัดทำข้อค้นพบจากผลการวิจัยเป็นรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหารพร้อมข้อสรุปและข้อเสนอแนะเป็นที่เรียบร้อยแล้วจนเป็นร่างรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์นั้น เพื่อที่จะทำให้เป็นรายงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การวิจัยจึงกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันฟังผลของคำตอบจากการวิจัยที่เป็นรูปแบบศาลทหารที่เป็นอิสระจากอำนาจบริหาร เพื่อให้ร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงผลการวิจัยให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

ผลจากการรับฟังความคิดเห็นปรากฏว่าผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นว่าศาลทหารควรจะต้องมีการพัฒนา เพื่อให้เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการโดยแท้ โดยไม่มีการแทรกแซงจากฝ่ายบริหารซึ่งใช้อำนาจบริหารเพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้ขัดต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ได้แบ่งแยกอำนาจออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการที่จะต้องมีความเป็นอิสระในการใช้อำนาจซึ่งศาลทหารในปัจจุบันกลับไม่ได้เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจ

ตุลาการโดยแท้ เนื่องจากมีการแทรกแซงการใช้อำนาจตุลาการโดยฝ่ายบริหาร คือ กระทรวงกลาโหม ข้อวิพากษ์นี้สอดคล้องกับผลผลิตของการวิจัย ทั้งนี้มีรายละเอียดของข้อวิพากษ์ ดังนี้

4.1 ระบบศาลทหารถือว่าเป็นเรื่องภายในของกองทัพ แนวคิดในการพัฒนาตุลาการศาลทหาร โดยให้ทั้งหมดมาจากนักกฎหมายนั้น ได้เคยมีการเสนอให้มีการปรับโครงสร้างศาลทหารให้มีความเป็นอิสระโดยเสนอต่อนายกรัฐมนตรีในยุคสมัยของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่เนื่องจากยุคนั้นเป็นยุคปฏิวัติจึงยังไม่มีนโยบายประการใดตอบต่อสนองแนวความคิดดังกล่าว

4.2 การที่ศาลทหารอยู่ในกระทรวงกลาโหมทำให้ศาลทหารไม่สามารถกำหนดนโยบายที่เหมาะสมได้เอง จึงส่งผลให้ศาลทหารไม่สามารถพัฒนาองค์กรศาลให้ทันต่อยุคสมัยของการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในขั้นตอนของการพิจารณาพิพากษาคดี เช่น การบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลที่เบิกความต่อหน้าศาล ซึ่งยังใช้วิธีเดิมคือ การจดบันทึกด้วยลายมือของตุลาการเอง ซึ่งอาจส่งผลต่อรายละเอียดของถ้อยคำจากการเบิกพยาน

4.3 การเป็นบุคคลในสังกัดกระทรวงกลาโหมและทำหน้าที่ในศาลทหารแม้เป็นเพียงทนายความแตกต่างแทนคู่ความก็ยังคงรู้สึกขาดความเชื่อมั่นเพราะเกิดความหวาดหวั่นและหวั่นเกรงจากผลกระทบที่อาจจะมีต่อตัวผู้ทำหน้าที่นั้นได้เนื่องจากศาลทหารยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของกระทรวงกลาโหมอยู่

4.4 ความสงบสุขของสังคมเป็นหัวใจสำคัญต่อความมั่นคงที่เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของทุกประเทศซึ่งองค์กรที่ใช้อำนาจทั้งนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ และอำนาจบริหารต่างมีวัตถุประสงค์เหมือนกันคือการสร้างและรักษาความสงบสุขของสังคมและความมั่นคงของประเทศด้วยการทำหน้าที่ที่แตกต่างกัน โดยฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่บัญญัติกฎหมาย สำหรับฝ่ายตุลาการทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีตามกฎหมาย ส่วนฝ่ายบริหารก็ทำหน้าที่บริหารงานของประเทศตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งประสิทธิภาพต่อการทำหน้าที่ในการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่ออำนาจทั้งสามนั้นเป็นอิสระต่อกัน ดังนั้น จึงเห็นด้วยกับรูปแบบใหม่ของศาลทหารตามผลการวิจัยนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยและศาลอื่นของประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลต่อความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อการทำหน้าที่ของศาลทหาร

จากการวิพากษ์และเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วเห็นว่าเป็นไปในทางสนับสนุนร่างรูปแบบศาลทหารที่มีความเป็นอิสระจากอำนาจบริหาร ซึ่งจะเป็นต้นแบบของรูปแบบศาลทหารใหม่ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์กรศาลทหารได้